

Matkaraportti Latviasta 28.-30.9.2011

Matkan tarkoitus: tutustuminen potentiaaliseen kansainväliseen Leader-hankkeen partneriin ja hankeneuvottelut tulevan Innovative Village -hankkeen sisällöstä kaikkien partnereiden kanssa.

Kuvat: Pirjo Ikäheimonen ja Outi Raatikainen.

Osallistujat:

Arja-Leena Peiponen, Viisari ry

Pirjo Ikäheimonen, Jyväsiirhi ry

Rika Nakamura, JAMK

Outi Raatikainen, Innovative Village -esiselvityshanke

Andrew McAlister, North East Region Rural Development Group, GB/Ireland

Jessica Morgan, PLANED, GB/Wales

(Gareth Morgan, Wales)

Enrique Miana, LAG ADESHO, Espanja

Elza Pukite, Jelgavas Lauku partnerība Lielupe, Latvia

Triin Lääne, Tartumaa Arendusselt, Viro

Vahuur Jaakma, Tartumaa Arendusselt, Viro

Kestutis Eisinas, Joniškio Rajono Parnerystes Vietos Veiklos Grupe, Lietuva

Vain keskiviikkona: Rimante Misiuniene, Joniškio Rajono Parnerystes Vietos Veiklos Grupe

Vain torstaina: Ausra Jokubaite, Joniškio Rajono Parnerystes Vietos Veiklos Grupe

Keskiviikko 29.9.2011

Suomalaisen delegaation lento saapui 10.30 Riikan kentälle, jossa meitä odotti Elza Pukite, Leader-yhdistys Jelgavan assistentti. Hän toimi oppaanamme koko päivän kuljettaen meitä omalla autollaan tutustumassa alueeseen. Ajoimme ensin Jelgavaan, jossa teimme pienen tutustumiskierroksen, söimme lounaan ja vierailimme Leader-yhdistyksen toimistolla.

Leader-yhdistys Jelgava

Yhdistyksen toimipiste on yksi toimistohuone kaupungintalolla. Yhdistyksellä on kaksi työntekijää, toiminnanjohtaja ja hänen assistenttinsa. Kahvikupillisen äärellä kyseltiin puolin ja toisin kunkin Leader-yhdistyksen toiminnasta.

Toiminnanjohtaja Riga Svanberga kertoi mm., että heillä ei ole lainkaan yrityshankkeita, ja kyseli, kuinka suomalaiset ovat onnistuneet saamaan niitä. Arja-Leena Peiponen ja Pirjo Ikäheimonen kertoivat yhdeksi syyksi hyvän palvelun: yrittäjiä avustetaan rahoitushakemuksen tekemisessä.

Kylissä ei ole meidän kyläyhdistystämme vastaavaa kansalaisjärjestöä eikä siten kyläsuunnitelmia, joista latvialaiset maaseudun kehittäjät ovat hyvin kiinnostuneita. Kyläsuunnitelmien aikaansaaminen olisi heille yksi Innovative Village -hankkeen teema.

Kylävierailut: Svete ja Zemgale

Vierailimme alueen kahdessa kylässä, joissa on käytetty Leader-rahoitusta. Elza ajoi meidät ensin tutustumaan Svete-nimiseen kylään, jossa Leader-yhdistys oli vuokrannut jättömaata, raivannut alueen ja rakentanut sinne n. 20 000 euron budjetilla lasten leikkikentän, ison juhannuskeinun, tenniskentän ja lentopallokentän. Pieni parkkipaikka ja pari huussia sekä pieni huoltotraktori (oma Leader-hankkeensa) täydensivät paikan.

Suunnitelmissa oli vielä pieni esiintymislava, joka on seuraava investointihanke ja saanut jo rahoituspäätöksenkin. Yhdistys pyörittää toimintaa yhden ilmaisen tukityöllistetyn työntekijän avustuksella.

Kentän käytännöistä meille kertoi Uldis Svanbergs. Kenttä oli ollut auki vain kuukauden ja sana siitä oli jo kiirinyt mukavasti. Lastentarharyhmät saavat käydä kentällä ilmaiseksi, mutta mm. yritysryhmiltä ja tenniskentän vuokraajilta peritään maksu, jolla kenttää ylläpidetään. Esimerkiksi tenniskenttä maksaa 5 latia/tunti (noin 7,5 e), noin puolet kaupungin tenniskentän hinnasta. Lisäksi kentällä on ilmaisia tutustumispäiviä kyläläisille.

Alku on sujunut hyvin, joskin pientä vandalismia on ilmennyt. Kun pari kaveria saatiin kiinni, he saivat kaksi vaihtoehtoa: joko poliisille tai korjaatte itse jälkenne. Pojat valitsivat jälkimmäisen, tekivät työn ja ovat siitä pitäen pitäneet paikkaa ”omanaan” – tuhotyöt loppuivat siihen.

Seuraava kyläkohteemme oli Zemgalen kylän palvelukeskus. Rakennus on kunnan omistuksessa. Osa sen toimintaa on kunnallista ja osa yhdistyksen toimintaa. Talon toiminnanjohtaja Herta Elza Salkovska esitteli meille tilat.

Palvelukeskuksessa on kyläläisten käytettävissä päiväkeskus, nettipiste, pesutupa, yleinen sauna, jossa on naisten päivä ja miesten päivä (noin 3 e/aikuiset, vanhuksille tuntuva alennus) ja jota sai vuokrata muutenkin, pieni kuntosali (kuvassa), kirjasto (avoinna puoli päivää arkisin), terveystalvija, apteekin sivupiste ja sosiaalityöntekijän vastaanotto.

Talossa oli myös sosiaalista yritystoimintaa. Pientä ompelimoa veti ammattiompelija. Ompelimossa tehtiin jonkin verran tilaustöitä, mutta lähinnä ihmiset ompelivat itselleen.

Puutyöpajan päätuotteet olivat tammiset rustiikit huonekalut ja matkamuistot. Puutyöpajalla olisi ollut tilauksia enemmän kuin tiloja työntekijöille, joita olivat mm. alan opiskelijat ja työllistetyt. Pajalle oli Leader-varoin hankittu laserleikkuri.

Firmalla on patentti kuvassa olevalle tuolille: jos siis sinulla on vastaava eikä se ole Made in Latvia, olet luultavimmin hankkinut laittoman kopion!

Palvelukeskuksen tilojen rakentamiseksi oli limitelty erilaisia rahoituslähteitä: kunnallista, yksityistä, Leader-rahaa ja muuta EU-rahaa. Pahin ongelma talossa oli home: katto oli vuotanut jo jonkin aikaa. Seuraava hankerahan paikka onkin kattoremontti, jonka omarahoitusosuus maksetaan saunan tuotolla. Meistä suomalaisista homeremontti siinä vaiheessa kun talo on muuten remontoitu ja varustettu, kuulosti nurinkuriselta.

Koska unohdin kysyä talon kävijämäärää toiminnanjohtajalta, kysäisin sitä Elzalta. Hän arveli, että normaalina päivänä kävijöitä olisi noin 40.

Kokouspaikkamme Putelkrogs

Noin 16.30 huristelimme Zaleniekin kylän läpi kokouspaikkaamme Putelkrogsiin keskelle avaraa peltomaisemaa. Putelkrogs on entinen meijeri, josta on remontoitu tienvarsimajatalo. Talossa on

hyvästä ruoastaan tunnettu, suosittu ravintola, juhla-/kokoustila sekä petipaikkoja noin kahdellekymmenelle asiakkaalle.

Innovative Village –esiselvityshanke oli varannut käytännössä ravintolaa lukuun ottamatta koko talon omaan käyttöönsä. Ratkaisu osoittautui käytännölliseksi: tilat toimivat ryhmällemme hyvin

ja ihmiset tutustuivat toisiinsa paremmin kuin isommassa kohteessa. Putelkrogsin omistajan Ritan kanssa sumplittiin illan mittaan huoneita, ruokailuja yms. Järjestimme myös kokoustilan valmiiksi seuraavaa päivää varten.

Pian alkoi paikalle saapua muitakin Leader-yhdistysten edustajia. Vietimme illan ”saunakamarilla” tutustuen ja pohjustellen seuraavan päivän työpajaa.

Torstai 29.9.2011

Päivän aikataulu: Aamiainen klo 8, työpajan aloitus klo 9. Lounas klo 12, kahvitauko klo 15, retki Zaleniekiin klo 17.30, sauna klo 18.30-20 ja illallinen klo 20.

Workshop

Aamu aloitettiin pikaisella kertauksella hankkeen taustoista ja työpajan päämäärästä: olemme paikalla neuvottelemasta kansainvälisen Leader-hankkeen yhteisestä, nimenomaan kansainvälisestä osiosta otsikolla ”What is the common objective and work plan of Innovative Village”. Neuvotteluja ei käyty perinteisesti kokoustamalla, vaan työpajana.

Rika Nakamura veti koko päivän kestävän GOPP-workshopin (Goal Oriented Project Planning), jossa vaihe kerrallaan päästään tiivistämään ideoita selkeäksi hankesuunnitelman rungoksi.

Workshopissa oli 12 aktiivista ja tuotteliasta osallistujaa, jotka kaikki suhtautuivat päivän tehtävään päämäärätietoisesti ja innostuneesti. Perustiedot hankeajatuksesta eli lähtökohdat olivat yhteisesti tiedossa ja teeman ajankohtaisuus kunkin potentiaalisen partnerin alueella todettu jo aiemmin.

Kommunikaatio pelasi yllättävän hyvin: joidenkin termien sisällöstä keskusteltiin, mutta yleisesti ottaen kieliongelmat olivat vähäisiä.

Leader-alueiden ongelmat ovat melko paljon samoilla linjoilla. Työpajan tuottamissa ratkaisuisakin oli paljon yhtenevyyttä.

Toisaalta eri maiden painotuserot tulivat

myös näkyviin ja käyty keskustelu toi vielä uusia hyviä ideoita.

Partnerit

Partnereiden edustajat tulivat hyvin toimeen keskenään, vaikka olivatkin hyvin erilaisia. Kun PLANED on toiminut (hieman eri muodoissa ja nimillä) Pembrokeshiressä Walesissä jo noin 25 vuotta, Latviassa ja Liettuassa kyläkehittäminen on hyvin uutta.

Latvian ja Liettuan olennainen huoli on kyläsuunnitelmien puute. Mm. Suomessa käydessään he ovat nähneet ja kuulleet, että kyläsuunnitelmista on hyötyä ja haluaisivat oppia Suomessa ja muualla käytettäviä menetelmiä kyläsuunnitelmien tekemiseksi. Toisaalta useista näiden maiden kylästä puuttuu meidän kyläyhdistystä vastaava organisaatio, joka ottaisi kyläsuunnitelman vastuulle, joten siellä olisi lähdettävä aivan alusta. Arja-Leena Peiponen ehdottikin erillistä kyläsuunnitelmakoulutushanketta.

Espanjassa taas yhteistyötä tehdään perinteisesti Ranskan, Italian ja Portugalin kanssa. ADESHOn edustaja Enrique Miana sanoikin, että haluaisi varta vasten partnereita erilaisesta Euroopasta.

Kuvassa Arja-Leena Peiponen, Kestutis Eisinas, Ausra Jokubaite, Enrique Miyana, Andrew McAlister ja Jessica Morgan.

Paljon keskustelua

Illtapäivällä väki alkoi väsyä, ja päätimme siirtää viimeisen osion käsittelyn perjantai-aamuun. Keskustelimme kotitehtävistä ja sovimme projektin jatkoaikataulut tavoitteena saada hankehakemus ja sopimukset allekirjoitettua vuoden loppuun mennessä. Päätimme tavata marraskuussa Suomessa, lentoyhteyksien vuoksi todennäköisesti Tampereen tuntumassa, ja hioa hankkeen yksityiskohtia siellä.

Kylävierailu: Zalenieki

Työpajan päätteeksi kurvaisimme muutamalla pikkuautolla tutustumaan läheiseen Zaleniekin kylään.

Kävimme ostoksilla yhdessä kylän kolmesta kyläkaupasta, minkä jälkeen kurkistimme kartanoa, josta toimi oppilaitos. Sen maatalouslinjalle ei ollut hakijoita, muille linjoille kylläkin. Elza arveli, että linna tullaan myymään jollekin yksityiselle ostajalle. Vierailimme myös vanhassa, 1500-luvulta peräisin olevassa luterilaisessa kirkossa ja sen tunnelmallisella hautausmaalla.

Lisäksi kävimme tutustumassa kylän kerrostaloihin, jonne oli Leader-varoin rakennettu lasten leikkikenttä ja kerhotila. Kerhotilassa kyläläiset voivat tavata, järjestää pieniä tapahtumia ja mm. pestä pyykkiä ja silittää.

Ilta vietettiin jälleen omassa rauhassa saunatuvalalla vilkkaasti keskustellen. Kitarakin kaivettiin esille ja huonosti laulettu klassikot kaikuivat tienoon iloksi...

Perjantai 30.9.2011

Espanjalainen Enrique ja irlantilainen Andrew poistuivat keskuudestamme kohti lentokenttää jo klo 7. Me loput jatkoimme edellispäivän työpajaa puoleen päivään asti ja saimme vielä tiivistettyä hankkeen toimenpiteitä ja tarkistettua hankesuunnitelman loogista viitekehystä. Olimme kaikki tyytyväisiä lopputulokseen.

Totesimme yhdessä, että GOPP toimi hyvin. Koska osallistujat olivat valikoituneet isommasta kiinnostuneiden joukosta, kaikilla oli jo aloittaessa samantyyppinen perusfokus. Toisaalta suurimmalle osalle tämän tyyppinen työpajatyöskentely oli uutta. Rika Nakamura työpajan vetäjänä osasi kuitenkin selittää prosessin vaiheet ja tarkoituksen selvästi ja kaikki pysyivät mukana hienosti.

Työpajamenetelmä toimi hyvin ja tuotti lyhyessä ajassa paljon ehdotuksia. Kaikki osallistujat syöttivät aktiivisesti ideoita työpajan myllyyn ja myös kommentoivat niitä. Työpajatyöskentely helpotti kieliongelmiä, kun kaikki olennainen, mitä sanottiin, päättyi lyhyesti ja ytimekkäästi kirjattuna myös lapuille seinälle. Menetelmä teki keskustelemisen hankalista asioista helpommaksi ja hauskemaksi. Ajan- ja voimien puutteen vuoksi riskianalyysi jäi tekemättä, mutta muuten saavutimme työpajan tavoitteet.

Lounastimme vielä yhdessä ennen kuin hajaannuimme. Elza ajoi meidät suomalaiset lentokentälle, walesiläiset pääsivät virolaisten kyydissä Riikaan ja liettualaisilla oli oma kyyti kotiin. Me suomalaiset pidimme vielä loppupalaverin lentokentällä ennen kotiin lähtöä. Kotiin saavuimme iltayhdeksän jälkeen.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

